

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει. πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργάς. οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιὰς ἀποδιδόναι. κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπλου, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

Σημεῖον δὲ δεῖ ποιεῖσθαι τῶν ἕξεων τὴν ἐπιγινομένην ἡδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις. ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἡδονῶν καὶ αὐτῷ τούτῳ χαίρων σώφρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρεῖος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἡδονᾶς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ. διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διὸ δεῖ ἤχθαι πῶς εὐθύς ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ. ἢ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν.

1. Να δώσετε τον ορισμό των παρακάτω ὀρων:
ἡδονή, σώφρων, ἀκόλαστος, ἀνδρεῖος, δειλός
Μονάδες 05
2. Ποιος ο ρόλος των «οὕτω δὴ καὶ» στην αρχὴ της παραγράφου;
Μονάδες 05
3. Ποια εἶναι ἡ σχέση μεταξύ ἠθικῆς ἀρετῆς καὶ ἡδονῆς-λύπης καὶ πῶς ἐρμηνεύεται στο συγκεκριμένο ἀπόσπασμα;
Μονάδες 10
4. Στο παραπάνω κείμενο ὁ Ἀριστοτέλης παρουσιάζει τρία παραδείγματα γὰρ νὰ δείξει ὅτι, ὅπως καὶ στις τέχνες, ἔτσι καὶ στις ἀρετὲς ἡ ἀπόκτησή τους γίνεται με τὸν ἐθισμό καὶ ἡ ποιότητά τους ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν ποιότητα τοῦ ἐθισμοῦ ποὺ προηγήθηκε. Ποια εἶναι αὐτὰ τὰ παραδείγματα καὶ σε ποίους τομείς τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καὶ δραστηριότητος ἀναφέρονται;
Μονάδες 10
5. Ἀφοῦ μελετήσετε τὸ κείμενο ποὺ σας δόθηκε ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Ἀριστοτέλη συνδυαστικὰ με τὸ παρακάτω ἀπόσπασμα νὰ ἀναφερθεῖτε στο ρόλο τῆς παιδείας στὴν ἠθικὴ ἀνάπτυξη τοῦ παιδιοῦ καθὼς καὶ στους φορεῖς ποὺ οφείλουν νὰ ἀναλάβουν αὐτὸ τὸ ἔργο.

Ἡ οἰκογένεια συμβάλλει στὴν ἠθικὴ ἀνάπτυξη τοῦ παιδιοῦ ὅταν μεταξύ γονέων καὶ παιδιῶν ὑπάρχουν ἰσχυροὶ δεσμοὶ ἀγάπης. Ἐπίσης, ἡ οἰκογένεια συντελεῖ στὴν υιοθέτηση ἠθικῶν κανόνων ἀπὸ τὸ παιδί στὴν περίπτωση κατὰ τὴν ὁποία οἱ γονεῖς ἔχουν σταθερὲς ἀρχές ἠθικῆς καὶ χρησιμοποιοῦν μεθόδους πειθαρχίας με σαφήνεια, ἀμεσότητα καὶ συνέπεια. Οἱ ἴδιοι

οι γονείς πρέπει να αποτελούν πρότυπα για τα παιδιά τους αφού τα παιδιά έχουν την τάση να επηρεάζονται πρωτίστως από τους γονείς τους. Η ανάπτυξη και ειδικότερα η ηθική ανάπτυξη των παιδιών γίνεται μέσα στα πλαίσια της οικογένειας. Οι γονείς και οι δάσκαλοι, οι οποίοι πρέπει να αποτελούν πρότυπα ηθικής για το παιδί, οφείλουν να συμβάλλουν με τις πράξεις και τις δραστηριότητες τους στην ανάπτυξη της ηθικότητας των παιδιών. Η ανάπτυξη της ηθικότητας στα παιδιά δεν είναι εύκολη αλλά αντίθετα παρουσιάζει πολλές δυσκολίες.

Ο φόβος που προξενούν κάποιοι γονείς ή δάσκαλοι στα παιδιά αλλά και η χρησιμοποίηση βίας δεν συντελούν στην ηθική ανάπτυξη των παιδιών αλλά αντίθετα αποτελούν τροχοπέδη τόσο στην ανάπτυξη της ηθικότητας των παιδιών όσο και στη γενικότερη διαμόρφωση προσωπικότητας τους. Η αμοιβαία εμπιστοσύνη, η αγάπη, η ειλικρίνεια, ο σεβασμός και η εκτίμηση διευκολύνουν την υιοθέτηση ηθικών κανόνων από τα παιδιά. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά οδηγούν το παιδί στην υπευθυνότητα και στην ηθική αυτονομία, καθώς η ηθική ετερονομία της νηπιακής ηλικίας μεταβάλλεται κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας σε ηθική αυτονομία.

Η υιοθέτηση από τα παιδιά κοινωνικών ρόλων αλλά και κανόνων αποτελεί πρώτιστο έργο για το γονέα και το δάσκαλο. Όταν το παιδί αντιληφθεί ότι ζει σε μία κοινωνία με ηθικούς κανόνες τότε γίνεται ευκολότερη η διαμόρφωση του συναισθήματος της δικαιοσύνης. Το παιδί αντιλαμβάνεται την έννοια της δικαιοσύνης και ευαισθητοποιείται πάνω σ' αυτή τη διάσταση της ζωής. Η υιοθέτηση εσωτερικών κοινωνικών κανόνων και αξιών από το παιδί έχει ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση εσωτερικής πειθαρχίας, που οδηγεί στην ανάπτυξη της κοινωνικής ηθικότητας, ειδικότερα, αλλά και την γενικότερη ανάπτυξη της ηθικότητας.

Ο γονέας για να πετύχει τη σωστή, ολοκληρωμένη και ώριμη ανάπτυξη της ηθικότητας του παιδιού του οφείλει να διακρίνεται από κάποια χαρακτηριστικά. Ο γονέας που θέλει να αποκτήσει το παιδί του ώριμη ηθικότητα πρέπει, αρχικά, να είναι στοργικός μ' αυτό. Η στάση και η συμπεριφορά που εμφανίζει ο γονέας απέναντι στο παιδί του αλλά και στους συνανθρώπους του πρέπει να θετική και καλοπροαίρετη για να γίνεται, τελικά, ο γονέας το πρότυπο ηθικότητας του παιδιού του.

Ο γονέας οφείλει να αναπτύξει την επαγωγική συζήτηση με το παιδί του. Με την επαγωγική συζήτηση γίνονται κατανοητές στο παιδί οι συνέπειες των πράξεων του τόσο στο ίδιο και στους γονείς του όσο και στους άλλους συνανθρώπους του. Η επαγωγική συζήτηση δίνει τη δυνατότητα στο γονέα να μιλήσει στο παιδί του για ηθικά συναισθήματα είτε αρνητικά είτε θετικά. Ο γονέας που χρησιμοποιεί την επαγωγική συζήτηση ως κύρια μέθοδο ηθικής αγωγής του παιδιού έχει τη δυνατότητα να εξηγήσει στο παιδί του, τυχόν, αρνητικούς πειρασμούς, που θα παρουσιαστούν στη ζωή του, ώστε να μην είναι δυνατό το παιδί να προσελκυστεί από τους πιθανούς πειρασμούς αλλά και να έχει τη δυνατότητα να επανορθώσει τα σφάλματά του. Η επαγωγική συζήτηση συμβάλλει, επίσης, στην παραδοχή από μέρους των παιδιών των σφαλμάτων τους, στην έκφραση από τα παιδιά της συγνώμης αλλά και της ανάπτυξης αλτρουιστικής συμπεριφοράς.

Πολύ σημαντικό στοιχείο της ηθικής ανάπτυξης των παιδιών είναι η εφαρμογή των ηθικών κανόνων από τον ίδιο το γονέα. Δεν αρκεί ο γονέας να διακηρύσσει τους ηθικούς κανόνες και να συμβουλεύει τα παιδιά του αλλά οφείλει να αποτελεί ο ίδιος ηθικό πρότυπο. Το παιδί έχει την τάση να μιμείται τους γονείς του και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υιοθετεί και τους ηθικούς κανόνες και τα κριτήρια που πρεσβεύουν οι γονείς του. Η οικογένεια πρέπει να έχει ως στόχο την ανατροφή παιδιών που να διακρίνονται για την υπευθυνότητα τους, την ευγένεια τους, την εντιμότητα τους, την αυτοπεποίθησή τους, την αλτρουιστική τους συμπεριφορά αλλά και τις ηθικές τους αρχές.

Πηγή: <https://sciencearchives.wordpress.com>

Θεωρίες Ηθικής Ανάπτυξης

Μονάδες 10

6. Να σημειώσετε Σ για σωστό και Λ για λάθος στις παρακάτω προτάσεις:

- α) Στην Ακαδημία ο καθένας πρόβαλλε το δικό του πιστεύω και συγχρόνως όλοι μαζί προωθούσαν την επιστημονική γνώση.
- β) Όταν ο Αριστοτέλης πήγε στην Αθήνα ο Πλάτωνας απουσίαζε στη Σικελία κάνοντας το τρίτο ταξίδι του.
- γ) Ο Εύδοξος ήταν μαθηματικός, αστρονόμος και αστροφυσικός.
- δ) Ο Αριστοτέλης είχε αποκτήσει πολλούς εχθρούς λόγω του ιδιόρρυθμου χαρακτήρα του.
- ε) Η διδασκαλία του στην Ακαδημία και οι ιδέες που μετέδιδε στους μαθητές του έφεραν συχνά τον Αριστοτέλη αντιμέτωπο με τους συναδέλφους του, Ηρακλείδη, Σπεύσιππο και Λεωκράτη.

Μονάδες 10

7. α) Να βρείτε συνώνυμα στα αρχαία ελληνικά για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: πράττοντες, ανδρείοι, πρᾶοι, ένεργείας, ακολουθοῦσιν

- β) Να βρείτε μέσα στο κείμενο λέξεις ετυμολογικά συγγενείς με τις παρακάτω: **αρχηγός, εξής, δέηση, αριστείο, σήμανση**

Μονάδες 10

arxaia-latinika.gr